

DANICA

Katolišk cerkven list.

Tečaj XII.

V Ljubljani 18. vel. serpana 1859.

List 17.

Spomni se, de boš saboto posrečeval.

Šest dni delaj, sedmi dan pa je (dan počitka) Jehora, tvojiga Boga.

Kristjan se ves Božji teden od svita do mraka trudi ino poti, de bi sebe ino svojo deržino pošteno preživil. To je prav in Bogu dopadljivo. Tode Bog si je v tednu en dan sebi prideržal, nedeljo namreč, in si še nekoliko praznikov zvolil, ktere naj človek Njemu ino svoji duši posveti. Ko se teden nagne k koncu, nastopi sabota, solnce še visoko na nebu plava in svoje vroče žarke poletinski dan na zemljo vpira, že se oglasi ura v zvoniku in vdari štiri, lepo vbrano zvonjenje se zasliši in razlega iz zvonika po prijetnih hribih in dolinah. Kaj to pomeni? Delapust zvoni, ino sv. nedelja, dan Gospodov, se oznanja, opominja kristjana, ko šest dni svojimu životu služi, de naj sedmi dan za svojo dušo poskerbi.

V starih časih so imeli kristjani lepo pobožno navado, ob sabotih ob delopustih precej svoje poljedelske opravila končati, po hišnih opravilih je bilo umivanje, potem večerja, po večerji se je iz svetih bukev bralo, roženkranc molil, in svete pesmi prepevale, ter so s hrepenečim sercam Gospodoviga dneva pričakovali.

Nasproti pa sedanji čas, ko je gorečnost za čast Božjo zlo omerznila, in se duh Božji mora zmirej bolj duhu časa umakovati, se malo več na to pobožno djanje gleda, mili glas vbraniga zvonjenja tako prijetno ne omečuje več merzlih serc, le redko kdo se še zmeni za sv. sabotni večer.

Zlato solnce se zmirej bolj zatonu bliža, ino zadnjič še svoje rumene žarke po visokejših gorah razliva, kakor bi hotlo tudi sv. sabotni večer počastiti. Pa ljudje se še ne zmenijo za delapust, do terde noči rijejo kot kertovi po zemlji, le temna noč jih žene na dom. Menijo namreč vertoglavi, de ves blagor le od pridnosti njih rok izhaja. Zdaj se podá vsa narava k počitku, ali v pivnicah še ni počitka, tu še neki rogovileži pozno v noč razsajajo, ker tim (gerlarjem) ni družiga mar kot smerdljivo žganje po gerlu zlivati, in svoje burke vganjati.

Ura bije tri v zvoniku, svitla danica izhaja, juterna zarja razganja ponočne tmine, iz visokiga zvonika se zopet milo vbrano zvonjenje glasi, sv. nedeljo, dan Gospodov, napoveduje in ludi kristjane, de naj povzdignejo serca k Bogu, svojimu Stvarniku. Že je svitlo jutro, povzdigne se škerjanjek (škerjanec) v visine, kot bi hotel s svojim milim petjem dan Gospodov počastiti. Zlato solnce izhaja in razliva svoje rumene žarke čez hribe in doline, kot svitli biseri miglja rosa po travi ino cvetlicah. Že se vse giblje, in k službi Božji napravlja. Zdaj začne mogočno kladvo biti po posvečenim zvonu šesto uro v soseski P., ki je podružnica fare v K., kakor bi že težko čakalo, de berž oznani čas službe Božje; zvonovi ljubeznjivo zapojejo in vabijo kristjane v cerkev k službi Božji, de naj povzdignejo svoje serca k Bogu, svojimu dobrotljivimu Očetu, in jih

razlijejo pred njim, svoje duše pa s kruham besede Božje nahranijo, in hvalijo Boga za prejete dobrote pretečeniga tedna, ter ga novih milost in blagoslova za prihodnje prosijo. Služba Božja je končana, potem se opravi živina, nato je zajuterk. Zdaj se je treba napraviti za dopoldanjo službo Božjo, ki je ob desetih pri fari; tode le spodobno, ne pa nečimerno in napuhnjeno, kakor je posebno pri ženskim spolu gerda navada, de bi jih tudi zamogel vprašati, kakor je nekđaj sv. Ambrož, milanski škof, gizdavo oblečeno gospo vprašal: „kam pa greste?“ „V cerkev,“ — mu odgovori prevzetna gospa. „Pa bi mislil človek“ — ji reče nato sv. mož — „de greste na ples ali v komedijo; zakaj za kaj taciga ste oblečeni; — proč od tod!“ Tudi sedanji čas bi bilo treba pred durmi naših cerkev kakiga Ambroža, de bi zavernil vse, ki le za to v cerkev hodijo, de bi skazovali svoj lišp in svojo ošabnost. Sv. Krizostom pravi: „Deklica, ki se preštmano ali nespodobno nosi in oblači, napravlja duši smertin strup ino brusi meč, ki nedolžno serce prebode; abotnim želi dopasti, zapeljivcem pa svoje serce na prodaj nosi.“ In sv. Klemen Aleksandrijski pravi: „V cerkev se mora iti spodobno oblečenim, v pametni hoji, molčč, s čistim truplam, z neomadežanim v molitev oberujenim sercam.“ Svoje dni so pošteni možje sv. roženkranc v rokah imeli, kadar so v cerkev k službi Božji šli, sedanji čas pa skorej vsak smerdljivo lulo v rokah ali tudi v ustih derži, jo še le pred vratmi še vročo v žep vtakne, in se podá z ukajenimi možgani v svetišče Gospodovo, lahkomisljeno, z merzlim sercam. Zato gre navadno beseda Božja pri enim ušesi noter pri drugim že ven, ker ukajene možgane je ne morejo v spominu ohraniti, in lula je v žepu bolj gorka kot njih serca za besedo Božjo. V starih časih so mladim fantam molitevniki, roženkranci iz žepa gledali, zdaj pa tobaški mehur in pipina cevka, že vsak smerkolin, ki še žlice prav deržati in sv. križa morde narediti ne zna, smerdljivo lulo gredé v cerkev ali iz cerkve v zobeh ima.

So tudi ljudje druge moke, ki se prebrisane štejejo; ti pa mislijo, če le zjutraj po verhnim sv. mašo vjamejo, de je že vse opravljeno, ni jim mar več za dan Gospodov. Že se začnejo med dopoldanjo službo Božjo po pivnicah posajati, in če je ostir tako brezvesten, de mu ni mar ne za Božjo, ne za cesarsko postavo, jim že začne smerdljivo žganje točiti.

Ti oskrunovavei Gospodovih dni se ne zmenijo več za to, po čimur je že kraljevi prerok David tako goreče v svojim 83. psalmu zdihoval: „O kako ljubeznjive so tvoje prebivališa, Gospod vojska! Moja duša omaguje po Gospodovi veži. Moje serce in moj duh se razveseljujeta v živim Bogu. Vrabec si najde hišo, gerlica svoje gnezdo, in jest Tvoje altarje, o Gospod vojska, moj Kralj in moj Bog! En dan v tvoji hiši je boljši kot tavezent družih.“ Tode altarji in veže Božje stare zaveze so bile le senca in nekak pomen nove zaveze. In s kakim spoštovanjem in natanknostjo so Izraelci saboto praznovali, ki si jo je bil

Bog v svoj počitek zvolil! Vsak je bil s kamnjem pobit, kdor je ta dan oskrnil (4. Moz. 15, 32.) O koliko večji spoštovanje bi mogli imeti še le mi kristjanje do naših nedelj, praznikov, cerkva in službe Božje! V nedeljo je bil Jezus Kristus od smerti vstal, v nedeljo je On sv. Duha nad aposteljne poslal. V stari zavezi so se Bogu le živali darovale, v naših cerkvah se pa sam Jezus Kristus pri sv. maši svojimu nebeskimu Očetu daruje, in v tabernakelju pod podobo kruha prebiva. Pa takim prebriscancam in bahavim sinovam ni družiga mar, kot za pivnico in kupico smerdljiviga žganja; nikjer jim ni krajši čas kot v pivnici, ino nar večji veselje jim je, žganje po gerlu zlivati.

Služba Božja je pri fari dokončana, kristjani se razidejo na dom; potem je južina, po južini je čas k kersanskimu nauku iti, kjer se verske resnice bolj po vrsti razlagajo. Pa premalo moštva se zmeni zato. Vidiš na trope možakov po vasi stati, posvetne in nečimerne pogovore imeti, zraven pa tobak iz smerdljivih lul puhati. Ako jih vprašaš, po kaj tobak kadé? ti ne vedo sploh družiga odgovora dati, kakor „za kratek čas.“ Oj, vi nemarni hlapci! ki s tobakom dolg čas pasete, boljši bi bilo, da bi šli k popoldanji službi Božji, svoje duše s kruham besede Božje past. Kako pa morejo taki s sv. Davidam reči: „En dan v tvoji hiši je boljši kot tavezent družih,“ ko jim je še eno uro preveč v Božji hiši biti, ker s tem kažejo, da imajo bolne duše! Sv. Antonin pravi: „Kakor je stud nad zemljsko jedjo zannje, da je truplo bolno, ravno tako tudi merjenje do nebeske jedi kaže, da je duša bolna.“

Tudi nekteri fantje, ali še tudi dekleta se začenjajo med popoldanja službo Božjo v družbe shajati, posvetne nečimerne ali clo pregrešne pogovore imeti ti nehvaležni, ki ne pomislijo, da je cela nedelja Gospodov dan in Njemu posvečen. Spodobi se, da vsi kristjani nehajo v nedeljo hlapčevske dela opravljati, in da časté ino hvalijo Boga do večera, pravi sv. Duh v turonskim zboru. Če se človek pregreši, ko take dela opravlja, ki so v delavnike dopušene, o koliko bolj se se pregreši, če grešne djanja ob nedeljah doprinaša, koliko huje si jezo Božjo nase kliče! Popoldanja služba Božja je končana; ne manjka pobožnih duš, ki jo prav zvesto obiskujejo, in svoje duše s kruham besede Božje pasejo, da zamorejo s svetim Davidam reči: „Tako te hočemo, dokler homo živi, hvaliti, in v tvojim imenu svoje roke povzdigovati. Nasituj naše duše kakor z muzzgo in z mastjo; in naše usta te bodo z veselimi žnablji hvalile. In pod senco tvojih perut se hočemo silno veseliti; naše duše se tebe derže, tvoja desnica nas podpira.“ (62. ps.)

Zdaj se moli v domači cerkvi pri posvečenih tablah sv. krizev pot; pa le premalo je moštva tam viditi, lahko se na perste soštejejo. Preveč redki so kristjani, ki to pobožnost opravljajo, ino iz studenca nebeskih zakladov za svoje duše nezmeri studenec zaslužnja zajemajo.

Če se pa iz cerkve naravnost na kegljise podaš, kjer že krogla močno ropota, in tudi večkrat med kersanskim naukam, se vidi staro in mlado stati, zijati, da jim ni predolgo kmalo. V cerkvi jim je ena ura predolgo, tukaj pa do tamne noči ne, ki ni družiga slišat kot ropot in pa toliko gerde kletve in rotenja, da je človeka groza, kteri ima kaj spoštovanja do Božjiga imena.

Še tudi starši so tako brezvestni in pušajo svoje otroke tam stati, da se gerde kletve učijo. O starši, gorjé vam! Pivnice so zdaj napolnjene, tu se pije, razsaja, kolne, klafa, prepira, krega; ker jim je dan prekratek, se privzame še noč, da se Bogu več nečasti stori, in nasproti bolj hudoba počasti!

Tako se tedaj končá dan Gospodov, ne v počesenje, ampak le v večji žaljenje Božje; ne da bi si s pobožnim djanjem blagoslova Božjiga pridobili, si pa le Božjiga serda nase nakopavajo.

Ni se čuditi, da pri družinah in hišah tako rado vse

rakovo pot gre, ker ni blagoslova Božjiga; tozi se čez hude čase, pa teh gerdih pregrešnih razvad ljudje nočejo opustiti. O gorjé nam, če bo to tako naprej šlo, Bog bo nam nekaj časa zanašal, pa bo nas hudo vdaril! (Ta spis je bil poslan že lansko leto. Vr.)

So še hiše ino družine, ki z vsim spoštovanjem dni Gospodove preživé; tode le bolj redko in malo jih je, pa tudi vidimo, da Božji blagoslov nad njimi prebiva.

Kakor se je Kristus v nedeljo z zemlje dvignil, in popustil poveze in platno, v ktere je bilo zavito njegovo truplo, tako se mora kristjan v nedeljo v duhu dvigniti od zemlje, v katero je bil ves teden zamišljen, in popustiti posvetne skerbi, s kterimi je kakor s povezami njegovo serce povito bilo. —

Nedelja in prazniki so Božji dnevi, ne mamonovi; so dnevi za nebesa, ne za zemljo; so dnevi za večno, ne za časno; so dnevi za dušo, ne za truplo. Sv. Leon papež pravi: „Čim večji je praznik, tim čistejši in lepši mora tudi duša ta dan biti. Vsak spozná, da je spodobno, da se verni o praznikih lepši oblečejo, in da se altar ozališa, in hiša Božja olepsa. Ali se torej ne spodobi tudi, da je serce, notranji tempelj Božji, čistejši, lepši in ozalisano, zato da se praznik ne samo po vnanjim, ampak tudi znotraj v svetisu serca spodobno obhaja.“ Ali ni neumno, kadar se kak Gospodov ali svetnikam v čast posvečen dan ali praznik bliža, si lepši obleko omisliti, celi život hšpati in lepotičiti, zraven tega pa dušo v delavni nesnagi grehov pustiti? pravi sv. Krizostom. O kolik težik in strašin odgovor take čaka, ki k poprejšnji nesnagi grehov se gersi grehe, odsvečvanje (oskrunovanje) nedelj ino praznikov nakladajo, če so že takošne dela, ki se v delavnik za potrebne spoznajo, v nedeljo pregreha, o koliko večji je zadolženje tih, ki še pregrešne reči vganjajo, ino Gospodove dni skrunijo! O koliko strašnih zgledov jeze in sibe Božje bi se lahko naštel, ki je zadevala takošne odsvečevavce dni Gospodovih.

Spisal kmetišk fant.

Marijanska družba, bratovšina Marijnih otrók, ali kongregacion.

(Dalje.)

Opravniki te družbe. Slovesni O. Klavdi Akvaviva, viksi Jezusove družbe, pravi prav lepo in primérno, da marijanska družba je dobro napravljena vojska, ki se pod Marijinim banderam v veči Božjo čast in v povelicanje nebeske Kraljice preslavno bojuje za nedolznost in čednost zoper moči teme. Torej so v ti vojski razne službe in časti, vse tako vravnane, da se njen sveti namen ložej dosega. Družba ima predsednika ali visjiga vodja, prednika, vodja ali prefekta, dva pomočnika, eniga pisavca in 6 ali 12 svetnikov ali svetovavcov, in zraven tih navadno še denarnicarja, sakristana, vratarja, nektere bravee in pevce.

Vodja si zberó tistiga, ki si ga mislijo posebno pobožniga, gorečiga častiveca Marije Device, in prav vnetiga za prid tega društva. Letá ima predsedstvo v zborih, skerbi da se s predpisanimi molitvami začenjajo in končajo, in sploh, da se vse duhovne opravila tega društva lepo zveršujejo. Podveržen je predsedniku in se mora v vsih rečeh z njim posvetovati. Ako se kak družnik kaj spotakne, ga vodja posvari, ali pa predsedniku naznani. Ako kteri zbolí, vodja poskerbi, da ima potrebno postrežbo in tolažbo in da se zanj očitno moli, kakor tudi, da se do časa previdi s sv. zakramenti. Ako umerje, naznani družbi, prej ko more, da se za njegovo dušo poskerbi. Zavolj pokopa se pomeni s predsednikom. — Vsake tri mesece pregleda pisavcove zapisnike itd., če je vse v redu; skerbi, da se družniki ob odločenih časih shajajo itd. Novi družniki in upniki se sprejemajo v zborih. Pri nastopu in odstopu podpiše zapisnik, v kterim so vse družbine reči popisane.

Pomočnika pomagata in svetovata vodju, kar je

društvu v blagor, in dajeta družnikom lep zgled, zlasti v prejemanji ss. zakramentov; ona imata nalogo, pripravljance za družbo pripravljati, jih potrebnih seg. opravil itd. učiti, pogreškov pa varovati. V zborih sedita zraven vodja, in ako ga ni, ga eden namestuje itd.

Pisavec ima pisarije v svoji skerbi, v zborih in zunaj zborov. V troje bukve ima vestno in natanko zapisovati; v ene imena vseh družnikov, njih starost, stanovanje, stan, dan njih sprejetja; dalje imena častnih družnikov in posebnih dobrotnikov te družbe, in tudi imena umerlih družnikov; pa tudi tistih, ki se iz družbe odpravijo, vendar vzrok tega ni pristavljen. V druge bukve zapisuje imenitniši svete in sklepe; v tretje pa zmiraj nadaljevano zgodovino društva, nove volitve, posebne slovesnosti in druge posebnosti. — Tudi on skerbi, da je v kapelici tablica z imeni vseh družnikov, spisuje sprejemne liste itd., hrani pečat in ključce za društvene reči itd.

Kaj de imajo svetovavci opraviti, že beseda naznanjuje. Verh tega tudi družnike večkrat obiskujejo in jih v keršanskim duhu opominjajo, ako kaj svarljiviga nad njimi vidijo, in ako kaj zvedo, kar je društvu ali družnikom škodljivo, morajo predsedniku naznaniti.

Denarničar z dovoljenjem predništva oskerbuje in nakupuje, česar društvu potrebuje. Pri vsaki novi volitvi morajo biti vse števe potrjene in podpisane.

Sakristan ima v skerbi cerkvene reči, in mora imeti zapisane vse reči, ki jih ima marijanska kapela v posesti.

Vratar je sploh prvi pri kapeli, kolikor se da, in vodju naznanjuje, ako se kateri pogrešajo. K zboram ne pusti ptujih, kateri od predsednika nimajo k temu privoljenja.

Bravci morajo zgoodej pred začetkam zbirala pričujoči biti in berž ko je k manjšimu osem marijancov pričujočih, začnejo brati, kar je od predsednika zaznamnjano.

Slovesnosti, ki jih marijanstvo večkrat obhaja, in ki so od apostoljskiga sedeža privoljene, posebno veliko pripomorejo k vedno živi gorečnosti marijancov. Take so: Zbirališa gospodstva (magistrata) in družnikov, volitve in sprejemanja. Te slovesnosti se tako le gode:

Magistrat ali predniki marijanstva se redno zbere po enkrat na mesec k raznimu posvetovanju. Združevanja se začnajo in jenujejo z molitvijo. V prvo je „Veni Sancte Spiritus“ itd. Deus qui corda. Pater, Ave. Sklep: Sub tuum praesidium. V začetku se bere zapisnik. Večina glasov razloči, vendar se brez predsednikoviga privoljenja nič ne določi.

Marijanci se zbirajo v kapeli in eden bravcov jim po predsednikovim odkazu iz spodbudnih bukev bere. Častniki imajo posebne odločene sedeže. Ko predsednik pride, se zapoje kaka Marijna pesem, potem vodja moli naprej navadne molitve in drugi mu odgovarjajo. Vodja: „Veni Creator Spiritus“ itd. Vsi: „Qui diceris Paraclitus“ itd. Emitte. Deus qui corda itd. Antiphona Marianna. Nato ima predsednik majhin primeren ogovor, in dalje zopet nasledvajo pesmi in molitve. K sklepu utegnejo se kake posebne pobožnosti imeti, zlasti za bolne marijance kako molitev opraviti, n. pr. „Miserere.“

Pervo ali pa poslednjo nedeljo v mescu se po zbiralu imena svetnikov tistiga mesca razdele. To se tako le godi. Po nauku se 2 ali 3 odstavke kake pesmi odpoje; v tem sakristan prižge 2 sveči, in dene na krožniku podobe ali liste svetnikov tistiga mesca na altar. Predsednik v imenu vsiga marijanstva vzdigne klečče eniga svetnika tistiga mesca, bere njegovo ime, izrek in posebno čednost ter naznani zbirališu, da je za ta mesec pod njegovim varstvom. Berž potem moli: Prosi za nas sveti I. itd. Molimo, Bog, ki nam vsaki mesec koga zmed nebeskih prebivavcov varha zaznamnjaš, dodeli milostivo, da bomo po prošnji sv. I., ki smo ga od Tvoje dobrote za ta mesec patrona prejeli, mi in vsi starši, prijatli in neprijatli naši, moč gnade pričujočo čutili, in prevideni z njegovo pomočjo tudi za-

moгли čednost skazovati, ki jo je s svojim zgledam učil Amen.

Potem stopi vsaki marijanec zverstama k altarju in slehern prejme klečče iz predsednikove roke še zase posebniga pomočnika za tisti mesec, čigar posebno čednost mu je posnemati. Sklene se z lavretanskimi litanijami in z Marijno pesmijo. (D. nasl.)

Vraže.

Kdor rečem nekako skrivno čudno moč pripisuje, ki je nimajo in ne morejo imeti, ne po natori, ne po Božjim razodenji, taki vraže pase. Ako tedaj verjameš, da se zamore z golimi besedami puša zadelati, hudo vreme napraviti ali vstaviti, apnenica z žebliem pogasiti, ki ga vanjo veržeš, z narobej zvito terto kaj opraviti, in sto in sto enacih reči: ako to verjameš, si vrazoverec in seme te ližejo, ako pa sam kaj taciga počenjaš, si vraznik ali vrazar. Vraže so toliko večji greh, kolikor so škodljivši in nevarniši. Od vraz ti rečem to: Varuj se jih v vseh okolišinah in vselej, če se ti še toliko prikupljive ali verjetne zdé. Povedal in razložil ti bom zdaj, zakaj de.

Vražne pomočke rabiti je zlo pregrešno, torej se mora slehern posten kristjan tega varovati. — Jezus je zapovedal, le v Boga verovati in Njemu samimu služiti, v Njega samiga upati; ne pa v prazne reči in pomočke, ali celo v pomoč hudobnih duhov, ki so naši nar večji sovražniki, in se nam bi bilo bati sprejeti, ko bi nam tudi kaj ponujali ali dajali. Že Rimljani neverniki so se bali darov od nekkih sovražnikov in so imeli pregovor: Bojim se Danajcev, če mi tudi darov nesó. Tako bi si mogel tudi kristjan misliti: Bojim se hudica, škrateljna, hudobe, če bi mi tudi kaj ponujal. Ponuja sicer že, kakor Jezusu ves svet in njegove mesta in lepote; dati pa ne more nič, ker je sam usiv berač in zapleten goljuf in lažnik od začetka. Že otročč se boji tujiga in neznaniga človeka in ne vzelo bi od njega, ko bi mu ne vem kaj ponujal. Kristjan je pa včasih dosti lakomen, da bi ga ne bilo groza denarjev vzeti, ko bi mu jih tudi sam hudoba dal, ter tudi večkrat mnoge vraže v ta namen počenja, de, postavim, v ris ali na deveto lato hodi, in več enaciga, kar so zgoli prazne laži in gerde vraže.

Kristjan, ti si se pri sv. kerstu odpovedal hudici in vsimu njegovimu djanju: kaj imaš tedaj zdaj z njim početi, ko vraže poslušáš in verjameš! Kak mož - beseda si ti, ko se k njemu nazaj pomikaš, potem ko si bil očitno izrekel, da se mu odpoveš! Kadar pri hudobi, ali pa pri praznih rečeh pomoči išeš, takrat se ti tako vedeš, kakor bi ti Bog ne hotel ali pa ne mogel pomagati. Misliti, da Bog ne more pomagati, bi bilo preklinovanje. Ako ti pa Bog noče pomagati, ima pri tem naj svetejši namen, in gorje tebi, ako bi ti bilo pomagano, kadar Bog spozná, da pomoč ni zate.

Zraven tega je pomisliti, da Bog družbo še s hudobnimi ljudmi prepoveduje, koliko bolj tedaj družbo s peklenškimi močmi. Kdor pa od hudobnih duhov kaj pričakuje, taki želi z njimi opraviti imeti, tedaj se z njimi družiti. Po nauku sv. Pavla (4. Rim. 1. 3.) pa ravno vrazni ljudje s hudobnim duham nar bolj tesno druženje ali občenje imajo. Torej ravno ta apostelj opominja Korincane, „ne delati družbe s hudicem.“ (1. Kor. 10. 20.)

Vraže so pa tudi že za časno življenje silo nevarne in škodljive. Kteri zmiraj kukajo, kje bi zaklad gorel, radi potrebne dela zamujajo, in kateri zaklade kopljejo, veči del nič nimajo; kateri pa druge s tem sleparijo, imajo le tisto, za kar nevedne in zaguljene ljudi ogulijo in osleparijo, velikrat pa jih prav naravnost oropajo in okradejo. Kdor se začne z vrazami pečati, mu gre blagor Božji od hiše, in nesreče prihajajo čez nesreče. Kako bi ne, ker nespametni ljudje ne išejo pomoči pri Bogu in v njegovim žegnu, ampak v pregrešnih vrazah! Taki človek se nekako sam Božjemu varstvu odpove, in ga zapusti, ko v vrazah varstva iše;

torej je lahko zapopasti, de tudi res hudoba veči moč dobi čez njega. Ta sovražnik pa še nikoli ni mislil ljudem pomagati, temuč on neprenehama gre v svitke, kako bi jim škodoval. On potem še dobrim in poštenim pomočkam moč vzame, ko ima čez človeka oblast, de mu več tako ne teknejo, in tako človeka nespametnika vedno v hujsi nesreče pogrezuje. Ako si človek sem ter tje misli, de si z vražami pomaga, je ta pomoč le samo slepilo; on dela, kakor je storil pri Adamu in Evi: on da jabelko in sveti raj poropa. Zraven tega pa satan človeka še v druge pregrehe pogrezva, ker to je njegov namen, de bi ga česno in večno nesrečnega storil.

Naj pojasnejo nekteri zgledi, kako nevarne in škodljive de so mnogotere vraže. Stara vdova je bila nevarno bolna. Njena keršanska hči jo večkrat opominja, de naj se da za smert previditi, bolna pa se vedno izgovarja, de še ni sile. Hči nagovori soseda, naj ji pomaga, de bolno pregovorita; vdova pa se nasmeja in reče: „Nič najvas ne skerbi, ne bom še umerla. Sej mi je kukovica prerokovala, de bom še 12 let živeła.“ — Ker je bil njen stan le hujsi, gre hči po duhovna; ko pa letá pride, je bila bolna že skorej brez zavednosti in je vedno vpila: „Kukovica, kukovica!“ Tako je umerla vražnica brez sv. zakramentov.

Kolike grozovitne, smertne sovraštva večkrat vstanejo med nar boljšimi sosedi, znanci in prijatli, ko kak slepar tega ali tega očerni, de je komur si bodi pri živini, pri apnenici, na polji itd. kaj pogodil! In kolikrat nesrečni jeziki nar bolj nedolžnemu človeku dobro ime poropajo. ko ga kaj taciga obolžé. Kdor se kolikaj pri ljudéh ogleda, in so mu le malo njih neštevilne in vmés zlo škodljive in pregrešne vraže znane, bo spoznal, de hudoba tukaj posebno dobro pašo ima.

(K. nast.)

Odpusti nam naše dolgé, kakor tudi mi odpušamo svojim dolžnikom.

(Postorenil Bogoljub.)

Pred eno zmed velikih pariških cerkev je med službo Božjo posedal že skozi pet in dvajset let berač, ter milovšine prosil. Priletin duhoven, ki je vsak dan v to cerkev hodil, je tega berača posebno ljubil, in vsclaj mu kaj podari. Nekiga dne pa ga ni bilo na navadnim mestu, in ga gre duhoven v njegovo stanovanje iskat. Najde ga bolniga na siromaški postelji. Nad posteljo je visela lepa zlata ura, na umazanih stenah dve lepi podobi, ki ste bile prikrite, na starih stolu pa so ležale s srebram okovane molitevne bukve. Duhoven se začudi, ko vidi te reči, pa le molči ter stopi k bolniku, rekoč: „Prisel sim pogledati, če česa potrebujete.“ „Oh,“ reče bolnik, „ničesar ne potrebujem, ker smert je že blizo, le to si želim, de bi jo mogel z mirno vestjo pričakati. Nar večji hudodelnik sim zmed vsih na zemlji, in zame ni več odpušenja.“

Duhoven ga podučí, de še nar večji gresnik odpušnje zadobi, če se spokori, in ga spodbuduje, naj bi se svojih grehov skesano spovedal, de odvezo zadobi. Preden se pa začne spovedovati, še to le pred spozna:

„Ko je bil pred veliko leti puat na Francoskim, sim služil pri neki gospodi. Ti so bežali s štirimi hčarami in z enim upnim desetletnim sinčkam v Pariz, de bi usli grozovitosti sovražnikovi. Jez zanikernež jih izdam sovražnikam za nekaj denarja, in kmalo so bili vjeti in k smerti obsojeni. Samo sinčku so sovražniki prizanesli. K tej hudobii sim se hujsi pridjal; pomagal sim svojo gospodo moriti.“ — Ko duhoven to sliši, se prestraši; ker je pa vidil bolnika tako skesaniga in že blizo smerti, mu vender misli odvezo dati.

„Postojte!“ pravi bolnik, „preden odvezo zadobim, hočem Vam vse nazaj dati, kar sim svoji gospodi vzel, de med revne razdelite. To zlato uro, ta slonokosteni križ, te molitevne bukve in te podobi sim ukradel svoji gospodi.“

Zdaj odgerne podobi in pravi: Poglejte! to je tista gospoda, pri kateri sim služil.

Ko duhoven te podobi zagleda, z močnim glasam zavpije: „Moj oče! moja mati!“ ter se zgrudi na stol; ker on je bil tisti sin, kterimu so bili sovražniki prizanesli. Berač je v tem stanu duhovnovim skorej obupal. Stari duhoven vender vse svoje moči zbere, vstane, vzame križ v roke in reče umirajočimu: „Pri križanim Jezusu, ki je umirajoč odpustil svojim morivcam, odpustim tudi jez tebi iz vsiga svojiga serca.“ Potem mu sv. odvezo dá v imenu Jezusa križaniga, in mu podá roko v znamenje sprijaznjenja. Ali že so bili odbili zadnji trenutki njegoviga življenja, in ni mogel več roke prijati.

Kakošna se zaničevavcam sv. vere po Ameriki godi?

Previdnost Božja ima to posebno, kadar kje sveto katoliško vero v novo razširja, ali kadar so druge posebne potrebe, de tudi bolj posebne, prečudne pomočke v ta namen obrača. Novojoški cerkveni list ravno pripoveduje, kaj se je v Ameriki pripetilo mnogim, ki so Jezusovo vero preklinjali in njeni razširi hotli zadrege in jéze staviti. Ta list našteva precej dolgo rajdo tacih rogoviležev in zaničevavcov sv. Cerkve. Pripoveduje med drugim od nekiga juda, C. Levin-a, iz Filadelfije, ki je bil v tem mestu krog l. 1840 napravil cerkveno požganje in čisto nič za to kaznovan ni bil; zdaj pa ga je Bog kaznoval, ker ostudnež je pamet popolnoma zgubil. — Leta 1839 je bil v Ameriko prisel nesrečni odpadeneč in duhoven Giustiniani, in je po vsi deželi ljudi podpihoval k vojski zoper katoliško Cerkev ter je vse oskrnoval s svojim skrunljivim jezikam. Ta nesrečni človek je umerl pred nekimi leti v bolnišnici, — pri živim telesu je gnjil. — Tudi neki Leahy je po vsih deržavah hodil, gerdo obrekoval in skrunil nauke, šege, škofe in duhovne svete Cerkve. Protestanška propaganda ga je nekaj časa na rokah pestovala, poslednjič pa tudi spustila. Leahy se je čezdalje globokejši pogrezoval, in poslednjič je bil v Viskonsin-u v ječo vtaknjen, ker je nekoga hotel umoriti. Kaj se je z njim nar poslednjič zgodilo? Pravijo, de se je bil v ječi skesal ter se s sv. Cerkevjo spravil; radi pa taki bogokletneži umerjo, kakor so živeli, pristavi uni list. — Neki dr. Brownlee, veliki dolgojezični bogokletnež in prezbiterianski pridigar, ki je ob svojim času delal toliko pohujšljiviga zgedovanja po Ameriki, ta nečednež je bil od mertuda zadet in je počasi hiral, poslednjič pa prav revno umerl. — Tacih zgedov najdemo po vsih deželah; jabelko dotlej gnjije, de cepne; Bog se ne da dolgo zaničevati!

Serčnost sv. Franciška Regis-a.

Ta sveti mož je bil med družimi neštevilnimi dobrimi deli neko ubogo siroto strašniga brezna zapeljanja, rešil, in pa z neko serčnostjo, od kakorsne je le premalokrat slišati. Bila je sirota čedne postave in neki gerdun vikšiga stanú jo je bil z lesičjim obetanjem napeljal, de naj na neki odločen kraj pride. Berž ko Francisk to zvé, gre na tisto mesto. Pričujočnost svetnikova gerduna v zadrego pripravi, vender si hoče kmalo pomagati in reče svetimu možu: „Kaj išite tukaj, oče? Vi se v vse reči preveč mesate, ki vam nič mar niso.“ „Išem tukaj nedolžno jagnje, kteriga vi hočete Bogú poropati, kakor zgrabljiv volk,“ mu odgovori Francisk. „Pojdite proč, oče; če ne, vas bo vaša nespamet drago stala!“ reče nečednež. Francisk mu s sveto velikoserčnostjo odgovori, de ne gre od ondod, dokler ne bo poštenja mlade sirote v varnost spravil. „Kar pa vaše žuganje tiče,“ pristavi svetnik, „vedite, de niste v stanu, me ostrašiti, in de si v čast štejem, ako padem kakor daritev vaše slepe togote.“ Brezbožnež se ne more več krotiti; izdere meč, in se pripravlja, de bi svojiga nasprot-

nika prebodel. „O pač rad,“ kliče svetnik, „prav rad kri prelijem za čast Jezusa Kristusa,“ potem mu persi odgerne in reče: „Zabodite me; rad umerjem, da bi le Bog ne bil razžaljen.“ Neprestrašljiva stanovitnost služabnika Božjiga, s čigar obličja je nebeška čednost sijala, je premagala togoto divjiga zapeljivca, ter je osramoten odšel. Oče Regis pa je peljal mlado siroto pri ti priči v neki kraj, kjer je prav nedolžno živela. Do smerti je hvalila neprecenljivo gnado, katero ji je bila junaska gorečnost svetiga mašnika ohranila, in vse dni svojiga življenja ga je potem častila nedolžna duša kakor svojiga zvestiga angela varha, ki ji ga je Bog poslal, da je bil varh njeniga deviškiga poštenja.

Provikar Kirchner.

Kakor je znano, se je bil gospod provikar Kirchner zavolj vojskih okolishin mogel podati po daljni poti na Donovi skoz Carji grad v Egipt. Donovska broderska družba je bila zastoj na prvo mesto sprejela njega in njegoviga tovarša, O. frančiškana Reinthalerja iz Gradea, pa tudi obilno število zabojev in drugo robo. Od Galaca dalje se je plačala polovična cena od osebe, kakor druge krati na Lojdovih barkah od Tersta v Aleksandrijo. V Pešti jih je bil dotekel č. g. Blaž Veri, g. Olivierjev pomočnik, ki je nekoliko poznejši tudi skoz Ljubljano šel za gosp. Kirchnerjem po ravno tisti poti v Aleksandrijo po nekoliko zamurskih otrok, ki ga že tamkaj čakajo. V Carjim gradu so bili prav gostoljubno sprejeti od č. O. frančiškanov na Peri. Ker pred začetkom vel. serpana ni bilo Lojdovih parnikov upati v Carji grad, torej so s francoskim parobrodom 22. mal. serpana odrinili iz glavniga turškiga mesta proti Egiptu. Francoske barke so misijonarje zastoj sprejele, vendar pa je nekoliko nadležno, da pot 13 dni terpi, ker se barka ob veliko brežinah in več otocih pomuduje. Vender je bila to naj urniši in varniši pot, poprej v Egipt in v Hartum dospeti.

Napoleon I. in Meternih od papeževe svetne oblasti.

Glasoviti katoliški pisavec in vrednik francoskiga lista „Univers-a,“ Ludovik Veuillot, je imel l. 1849 pogovor z ranjnim ministrom Meternihom, ki je bil letá na begu, in zmenila sta se od posvetne oblasti sv. Očeta, rimskiga papeža. Knez Meternih je nar poprej razložil, da bi papež ne bil prost ali svobodin, ako bi bil podložin kake države, velikoveč bi bil v nevarnost, služiti za razširjanje posvetne moči tiste države do družih vlad. Nato, pripoveduje Veuillot, je Meternih tako le dalje govoril:

„To sim bil nekaj tudi Napoleonu rekel, ko je bil papež v Savoni na Francoskim vjet. Napoleon mi je nekako dober bil, in je vedil, da me je papež s svojim zaupanjem počastil. Nekiga dné tedaj me pokliče in mi reče: „Pomagaj mi v eni reči; naveličal sim se že papeževiga vjetništva. Iz tega stanú ne more nič dobriga biti, ležeče je na tem, da se ne pusti delj tako. Želim, da bi Vi v Savono šli. Papež je do Vas dobrovoljin, od moje strani bote z njim kakor obéh prijatel govorili, in ga nagnili, da sprejme misel, katero sim nasnoval, da se nadležna reč lepo zravna.“ Ugovarjal sim mu, da mi je k temu potreba privoljenja mojiga cesarja. „Mi tedaj odrecete to postrežbo?“ on odgovori. „Zdi se mi, da bi se kratko nič ne zamerili, ako bi za mir svetá kaj storili.“ Ravno nad tem dvomim, sim mu odgovoril, če je to mir, kar Vaše veličanstvo papežu svetuje. Mi hočete svojo osnovo razodeti? „Tu je,“ odgovori Napoleon ves miren, „v prihodnje Cerkev ne bo več imela svojiga sedeža v Rimu, ampak v Parizu. . .“

„Nisim se mogel zderžati začudeniga gibleja in neverniga posmehleja.“

„Zares,“ je strašni mož govoril dalje, „rekel bom

papežu v Pariz priti in tamkaj bom Cerkvi sedež postavil. Hočem pa, da papež nikomur ne bo podveržen. Napravil mu bom pri glavnim mestu primerno naselbo; dal mu bom grajšino, in de bo na svoji lastni zemlji stanoval, bom nekoliko ur obsirno zemljo storil nobenostransko okrajino. Tam bo imel svoje kardinalstvo, državstvo (diplomatištvo), zборе, svoj dvor; in de ničesar ne bo pogrešal, mu bom še vsako leto šest milijonov dodal. Mislite, da mi bo odrekel?“

„Terdim de, in cela Evropa ga bo podpérala, ustavljačiga se. Papež bo po vsi pravici našel, da bi tudi pri Vaših 6 milijonih bil ravno tako jetnik, kakor v Savoni.“

„Napoleon je po svoji šegi zrasel, ter našteval vzrokov za svoje osnove brez konca in kraja. Poslednjič mu rečem: Vaše Veličanstvo skrivnost iz mene izsiluje. Tudi avstrijski cesar je imel ravno tisto misel, kakor Vi. On vidi, da Vi papeža nočete v Rim izpustiti, on noče, da bi papež v sužnosti ostal, in tudi misli, ga oskerbeti. Vaše veličanstvo pozná grad Šonbrun (Schönbrunn); cesar ga hoče papežu darovati in z njim 10 do 15 ur zemlje na okrog, in ta okrajna bo čisto prosta; pridjal bo še 12 milijonov letnih dohodkov. Ako se papež na to osnovo podá, ali bote privolili tudi Vi?“

„Popolnoma je razumel, kar sim s tem terdil; ali bil je močnejši, in hotel je zvediti, kaj de papež Pij o njegovi osnovi misli. Papež je odgovoril, kar sim tako lahko previdil: da se mu Savona tako dobra ječa zdi, kakor Pariz; da se čuti v sredini sv. Cerkve, kakor kje drugej, da mu je vest njegova prosta zemlja, da mu 6 milijonov prihodkov za njegove potrebe treba ni, in de skezá (izhaja) z 20 soldi na dan, ki bi jih rad prejel kakor vernih milovsino.“

Kakor je govoril Pij VII., tako bi govoril tudi Pij IX., ko bi na to prišlo. (Kath. Bl.)

Ogled po Slovenskim in dopisi.

Iz Ljubljane. 18. t. m. Ker je stoljna cerkev v popravljani, so prečastitljivi gosp. veliki namestnik imeli današnji dan veliko in slovesno sv. mašo zastran častiljiviga rojstniga godú Njih veličanstva, svitliga cesarja Franciška Jožefa, v nunki cerkvi vpricho vikšiga duhovskiga, deželskiga in vojaškiga gospostva in družiga verniga ljudstva. Bog nam ohrani svitliga in pobožniga cesarja Franciška Jožefa!

Novomeško gimnazialno naznanilo letašnjiga leta ima na čelu učeni spis: „War Oesterreich nach dem Tode des letzten Babenbergers ein Erbgut seiner Verwandten, oder ein erledigtes Reichslehen?“ od profesorja O. Rafaela Klemenčiča. Učencov je bilo ob koncu šolskiga leta 193, tedaj 42 več mem lanskiga leta, in so vsi katoličani; 180 je Slovincov, 7 Hrvatov, 5 Nemcov, 1 Furlan. Družiga pol leta je bilo 128 učencov učilnine oprostenih, 66 jo je plačalo; štipendistov je bilo 11. — Zapisovanje za prihodnje leto bo 29. in 30. kim. in 1. vinotoka dopoldne od 8. do 12. Novinci morajo imeti seboj kerstni list, poslednje šolsko spričevanje, in pa 2 gld. 10 kr. n. d. vpisnine za gimnazialne učilne potrebe. Spremljani morajo biti od staršev ali pa njih namestnikov.

V ljubljanski c. k. izgledni glavni šoli je bilo letas h koncu šolskiga leta 1108 učencov. Četerti razred je imel 3 razdelke, tretji in drugi po dva, prvi eniga.

Z Dolenskiga smo zopet prejeli 59 novih udov za bratovšino ss. Cirila in Metoda. To je lepo znamenje, da se molitve za spreobrnjenje grekov zmiraj množijo; Bog daj, da bi se tudi serca terdih ločencov jele hitrejši mečiti!

Z Berda pri Podpeči. Posebna čast in veliko veselje je 27. mal. serpana t. l. tukajšnje faro doletelo. Obiskali so namreč Berdo, spremljevani od visokočastitiga seme-niškiga vodja gospoda korarja Novaka, presvitli knez in nadškof goriški, prečastiti gospod Andrej Golmajer. Tukaj

je bila Njih prva duhovska služba in delavnost; bili so namreč tukaj od leta 1823 skozi 2 leti in 3 mesce kaplan ali duhovni pomočnik. Prav prijazno in dobrovoljno so se v farovžu s pričujočimi gospodi pomenkovali in obiskali tudi kaplansko sobo, kjer so pred 36mi leti stanovali. Prav dobro so se še kraja, ljudi in okolišin spominjevali, kakor so tudi Oni še vedno farmanam v posebno dragim spominu.

Ogledali so cerkev in se potem tudi v Berdsko grajsino podali in se tudi tam dalj časa pomudili. Le škoda, de tukaj nihče od Njih prihoda ni poprej vedil, de bi bilo moč visociga gospoda še bolj vredno sprejeti. Gotovo bi bilo tudi mnogo farmanov skupej privrelo, svojiga nekdanjiga duhovniga pastirja in zdaj na tako visoko stopnjo povzdignjeniga gospoda vidit in se Njih blagoslova vdeležit. Čudili so se sicer in mnogo vganovali, ko so slišali ob ne navadnim času veselo petje in priterkovanje zvonov; pa prepozno se je vesela novica po fari razglasila, de bi bilo večim mogoče priti do farne cerkve, ki od drugih hiš in vasi oddaljena stoji, le ob veliki cesti se jih je mnogo zbralo, ki so blaziga Gospoda pričakovali in klečé Njih blagoslov prejeli. Podali so se z Berda, spremljeni tudi od tukajšnjiga gospoda fajmoštra, v Dob, de bi tudi tam svojiga sosolca, bolehniga gospoda fajmoštra Gašperja Švab-a, s svojim dohodam in obiskanjem razveselili.

Bog živi blaziga Gospoda in Jih dolgo let ohrani v prid Njim izročnih ovčic! M.--

Iz Kamnika. Serafinski samostan čé. OO. franciskanov je zgubil svojiga ljubljeniga v. č. O. Celestina Novaka. Tako le imajo pobožni redovi navado, naznanjati smert svojih bratov, izvirno v latinskem jeziku:

Mir živim, pokoj mertvim!

Kralju, kterimu vse živi, je dopadlo, iz tega umerljiviga v neumerljivo življenje poklicati preljubiga našiga sobrata prečastitiga Očeta Celestina Novaka, praviga samostanskiga vikarija, bivšiga definitorja, gvardijana in glavnih šol učnika in vodnika, z vsimi zakramenti za umirajoče prevideniga. Živel je na tem svetu 67 let, 7 mescev. Bogu je v serafinskem redu služil 48 let, 7 mescev, 21 dni. Zmed umerljivih je odstopil 4. vel. serpana; ta dan mu je počasna merzlica življenje utergala in ga našim očetam, kakor upamo, z zveličavno večnostjo pridružila. Ker se pa vender duše našiga sobrata še utegnejo deržati kakí madeži, v posebnim ognji očiščevavni, de se ona iz ječe reši in sprejme v nebesko kraljestvo, kamor nič nečistiga ne more; torej brez pomude opravimo dolžnosti, ki so po dobroti naše matere okrajine (provincije) v pomoč umerlih zapovedane, ter darujmo za njo dari ljubezni, ako po naših prošnjah boljši delež doseže, de tudi nas pomni, ko v ravno tako potrebo pridemo.

Dano v našim samostanu Kamniku 4. vel. serp. 1859.

Prepozni sluga

Br. Generoz Marsal,

časni samostanski predsednik.

Iz prijateljskiga lista se to le pridenemo: 4. t. m. je mnogo spoštovani in visoko česeni O. Celestin Novak umerl in je 6. zarés prav častitljivo pokopan bil. Čez 20 duhovnov z visokočastitljivim gospod velikim namestnikom „in Pontificalibus“ je bilo pri pogrebu. V. č. gospoda veliki namestnik in vodja Novak sta imela v samostanu pred večerjo kratke nagovore; leuni so hvalili lepi red in zaupljivo nasprotno obnašanje v kamniškem samostanu, letá pa so zahvalili visokočastito duhovstvo za ljubezen in prijaznost, ki so jo ranjkimu bratu skazovali. — 26. u. m. so bili še viksi škof Prečastitljivi gospod Andrej Golmajer sami, spremljani od v. č. gospoda korarja Novaka, ranjeiga na smertni postelji obiskali. Ljubeznjivo, ponizno obnašanje Njih nadškofovske milosti Jim je serca vsih Kamnicanov pridobilo.

Iz Šent-Andreja. Mil. škof prebivajo v gradu

Turn-u, dobro uro od Št.-Andreja, odkar so se iz Rogateca povernili, ker v škofijskim stanovanji je veliko delavcov, kteri poslopje za OO. jezuite pripravljajo. Njih milost ostanejo ondi do začetka prihodnjiga mesca. V Št.-Andreji sta dozdej 2 jezuiska očeta in 3 bratje; v kimovcu bi jih utegnili sčasama več dohajati, in bodo vstavili novo zasnico za bogaboječnost in učenost. — Tudi dosedanji prefekt v Alojzjevišu, in klerik č. gosp. Em. Rehn se bo v nekih tednih k jezuitam v Št.-Andrej podal.

Iz Tersta. Visoka nadvojvodinja Karolina je blagovolila založiti z letnim pridajkam 20.000 gold. bolnišnico za ranjene vojaške častnike in podčastnike, pa tudi za prostake, ki so se na vojski skazali. Skerb bolnikov se bo zročila usmiljenim sestram.

V Gradu je letas 18 bogoslovcev prejelo sv. mašnikovo posvečevanje.

Iz Gorice se piše „Slov. prijatlu“ to le: Čudna je moč gnade Božje, posebno v spreobrnjenji grešnikov. To vidimo tudi pri mladim gluhtonemim judu, od kteriga že cela Gorica govori, zato menimo, de moramo to stvar tudi bravcam Prijatlovim naznaniti. Ko se je bil namreč v Gorici osnoval zavod ali inštitut za gluhotneme, je tudi nek gorisk jud svojiga gluhtonemiga sinka vanj dal. Mladi jud je bil v zavodu kaj vesel, v tovaršii toliko enako nesrečnih otrok, ter se je v kratkim vedil z njimi razumevati, in tako se je dogodilo, de je od njih se tudi navadil znamenje sv. križa delati, in več družiga enaciga, kar je vidil pri svojih tovarših. Posebno rad je imel podobe svetnikov, ter jih je tudi svojim staršem doma kazal. Ali ko so ga starši zavolj tega kregali, jih je potem vender le skrivaje hranil. Kadar so se drugi otroci v svetim kristjanskim nauku podučevali, je hotel biti tudi on vselej pričujoč, desiravno so mu bili njegovi starši to ostro prepovedali. Ni ga bilo otroka bolj zvestiga pri nauku svete Jezusove vere, kakor je bil naš mladi jud. Tu se je navadil svetih resnic naše vere, in je hotel koj kristjan biti. Ko so njegovi starši to zvedili, so hotli obupati. Vzeli so ga iz naprave, ter ga strahovali, mu pretili, ga topli, in ker vse to ni nič zdalo, so ga v Terst poslali k svojim prijatlam in znancam, de bi tudi oni skušali ga zopet na druge misli spraviti. Začeli so z njim lepo ravnati, mu zdaj zlate verižice, zdaj kaj družiga enaciga darovali, de bi ga premotili, ali — vse zastoj. Naš mladi jud (ima ravno sedemnajst let) je stanoviten, in ne da se omamiti. Kaj stori? gre sam v škofijo, in ker ni pervikrat kaj opravil, pride vdrugec sam visjiga pastirja prosit, naj bi ga kerstili. Izročé ga tedaj vodju v zavodu gluhtonemov, naj ondi čaka, dokler se stvar bolj jasno ne reši, in mladeneč se bolj v veri poduci. Med tem, kakor sim slišal, se je visokimu namestnistvu v tej zadevi pisalo, kar se je zdelo tim bolj potrebno, ker tukajsnji judje, posebno pa njegovi starši, kakor si vsak lahko sam misli, vse strune napenjačo, de bi se mladeneč ne kerstil. Kar sim do zdaj zvedil, je to. Drugo pot morebiti kaj več.

Razgled po keršanskim svetu.

Dunaj. K rojstnim godu Njih cesarskiga veličanstva, pravi „Volksfrd.“ se bo prihodnji četertik (t. j. danes) dopoldne ob 11. v veliki stoljni cerkvi pri sv. Štefanu obhajala slovesna sv. maša po svitlim kardinalu knezu in viksim škofu, ravno tako bo tudi po vsih farnih in samostanskih cerkvah na Dunaji in po vsim cesarstvu slovesna Božja služba.

Zagrebski semenišniki ali bogoslovci so darovali za vojniško bukvarnico v Veroni 100 ilirskih bukev. (Zarés dobra misel! Tudi v Ljubljani poprašujejo bolni vojaki, Hervati, Čehi itd. po bukvah v njih jeziku, de bi si v svoj dušni prid čas kratili; ali kaj, ko se jim le malokrat zamore vstreči. Vr.)

V Zagrebu je bilo 31. mal. serp. deset bogoslovcev v mašnike posvečenih. — Kardinal viksi škof so se podali

9. t. m. skoz Dunaj v Karlove toplice in se menijo v kimovcu v Zagreb poverniti. — G. Anton Kržan, hervaški gojenec v nemško-ogerskim sobivališu v Rimu, je v dan določeniga premirja dosegel doktorsko lovoriko v modroslovji.

Djakovski škof, v. č. gospod Juri Strosmajer so 20 ranjenih vojakov v svojo skerb prevzeli. (Kat. I.)

Iz Rima. „Univers“ piše, de so sv. Oče na pismo cesarja Napoleona zastran laških in zlasti rimskih zadév nekako to le odgovorili: Ponudbo častniga predsedništva pri laških zveznih državah spoznajo sv. Oče kakor nasledek sinovske vdanosti cesarjeve. Sv. Oče želé natanko zvediti, kakošne dolžnosti bi v tem stanu imeli, in v kakošnih razmerah bi bili z raznimi laškimi poglavarji. Kadar jim bodo te reci naznanili, bodo zamogli preiskati, če jim prid katolicanstva pripusti, sprejeti predsedništvo. V tem primerljeji, se vé de, se bo moglo pred napravo zaveze Italijanske vmiriti, in Njih puntarske okrajine podvreči se.

— Kako zna oče hudoba spoštovane stanove očernovati, se tudi iz tega vidi, kar se je v kratkim v Rimu zgodilo. Rimska policija je bila namreč zaperla več kapucinarjev zavoljo žaljeniga veličanstva. Ti možje pa niso bili očetje kapucini, ampak od Mazzini-ta v Rim poslani preoblečeni podpihovavci, ktere je francoska policija rimski naznanila in leta jih je polovila.

Iz Rima. Sv. Oče so 15. u. m. pisanje naslednjiga obsega dali iz Vatikana:

Ves svet vé, de naše misli v sedanji vojski na Laškim niso na družiga merile, kakor le na to, de bi se mir dosegel. S tem namenam smo bili vsim škofam pisali, za očitne molitve, de bi od Boga dosegli dar mirú. Ker je ta dar zdaj dosežen, Vam naložimo, gospod kardinal, povabite verne poglavitniga mesta vsiga kersanstva, de naj bodo pričujoči pri zahvali, ki jo bomo Gospodu opravljali, ker je naj strasnejši šibo vsih šib, vojsko, milostno od nas odvernil. Kakoršni koli že bodo nasledki tega mirú, s pokojem jih pričakujemo, in zmiraj bomo zaupali na brambo, ki jo bo Gospod milostno delil svojimu namestniku in svoji Cerkvi in za ohranitev pravie obéh zdaj in vsaki čas. Moli naj se po sv. maši, kakor dosihmal, namesto molitve „za mir“ naj se una „za zahvalo“ vmes jemlje. Za mir, ki sta ga katoliška vladarja med seboj se vojskujoča poglavarja sklenila, se Bogu hvaliti, je naša dolžnost; zares potreba pa je tudi se dalje moliti, ker so še nektere okrajine papeške deržave rop prekučovavcov. In v samih tih okrajinah je razglašala prederzna tuja moč: „češ, de je Bog človeka vstvaril prostiga, de bi smel delati po svojih lastnih mislih v deržavskih in verskih rečeh.“ in tako zaverže oblasti, ki jih je Bog na zemlji postavil, in jim je slehern dolžan pokoršino in spoštovanje, in ravno tako taji neumerjočnost duše, ktera bo mogla enkrat ob prehodu iz časniga v večno življenje ojster odgovor dati vsigamogočnimu, neodjenljivimu Sodniku od svoje vere. Takrat, kaj pa de prepozno, bo spregledala, de je en Bog, ena vera, in kdor koli se loči iz barke edivosti, bo poginoval v potopu večne kazni. Torej je očitno, kako potrebno je, nadalje moliti, naj bi Gospod v svojim neskončnim usmiljenji v vsih tistih, ki so se dali od poti resnice odverniti, zopet ravnost duha in serca stvaril in jim milost dodelil, de bi se ne jokali čez umišljevano in lažljivo neusmiljenost v Perugii, ampak čez svoje lastno zadolženje in zaslupljenost. Ta slepota je poslednje dni trop nespremljenih, veči del Judov, spodbodla, de so neko samostansko društvo s silo pregnali iz njih svetiga samostiša. Ta slepota je še veliko družih zlegov napravila, ki serce zalijo in tergajo. Molitev pa je vender močnejši kakor pekel, in kar koli bodo tisti, ki se v Gospodovim imenu zbirajo, Njega prosili, bodo zanesljivo dosegli. Česa pa bomo prosili? De bi se vsi sovražniki Jezusa Kristusa, Njegove Cerkve in tega sv. apostoljskiga stola spreobrnili in živeli. Covertantur et vivant. — Veliki namestnik sv. Očeta, kardinal Patrizzi, je potem na povelje sv. Očeta za-

povedal tridnevno zahvalo za mir po vsih cerkvah v Rimu, in je oznanil za enkratno pričujočnost triletin, za vsetrikratno pa popolnoma odpustek.

Laško. V Zürich-u so med streljavsko slovesnostjo tudi demokrati iz Laškiga in Nemčije imeli svoje misje shode. Sklepi tacih prekučov so očitni, če jih tudi ne povedó, namreč: vladarjem krone in Cerkvi premoženje ropati ter punt po vsim Laškim razširiti. —

Kar rimsko vlado tiče, nekteri, zlasti Angleži vedno vpijejo, de so poprave v mnogih rečeh potrebne, desiravno imajo Angleži pred svojimi lastnimi vrati vse kaj več pometati. V papezevi deržavi se za Neapelnam nar manjši davki plačujejo, občina je nar prostejši, število ubožnih nar manjši med vsimi deržavami na Laškim. Ljudstvo je sploh zadovoljno in bi bilo še vse bolj, ko bi ga puntarji in prekučuhi ne šuntali. Nobedin pametin ne bo verjel, de bi rimska vlada sama potrebnih poprav ne dopustila; ako se pa po mislih novarjev in rovarjev kaj vsili, bo le tem poslednjim pomagalo, ljudstvu pa malo. Punt pa je kakor brezno brez dna, če se mu vé da in privoli, vé požre.

Razdjanje v spuntanih rimskih okrajinah je veliko; rovarji so se polastili mestnih denarnic, in začenjajo mnogoterno denar žuliti iz ljudi; morajo, kaj pa de, sami za sebe plačilo imeti, Piemonteze in radovoljee plačati.

Sliši se, de se piemonteski kralj želí spraviti s sv. materjo katoliško Cerkevjo in je že do kardinala Antonucci-a prošnje položil, de bi mu jel k temu posredovati pri apostoljskim sedežu. Ne vé se še, kakošne pogodbe bo Rim postavil, upa se pa, de bodo obravnave peljale k pogodbi ali konkordatu med Sardinijo in apostoljskim stolam.

— Ljudstvo okrog Bolonje, ki je ostalo zvesto svoji veri in svojimu dezelnimu vladarju, se stanovitno brani drugo vlado spoznati kakor papeževo; sliši se, de se ustavljajo puntarskim vsilnikom davke plačevati.

Sliši se, de je 10,000 francozov prišlo v Parmo in Modeno, ki bodo krotili ostudne puntarje.

Koliko se krivoverci trudijo, ljuliko sejati, se tudi iz tega vidi, de se je neki po miru v Villafranki cele trope barantačev s protestanskimi bibliami in zapeljivimi pisurnami napravilo v gornjo in srednjo Italijo, posebno tudi v Romanjo, ondi ljudi s svojim skaženim in popačenim blagam onesrečevat. Že večkrat so katoliški pisaveci dokazovali, de to pertenje pelje le k čisti neveri, ravno tako kakor sardinski in vsaki njemu sorodin vstav (konstitucionalizem) na laški zemlji pot dela k brezvladju in k rudeči socialistički republiki, kakor se ravno iz Parme sliši. To že tudi protestantje sami spoznavajo. „Kreuzztg.“ pravi med drugim: „Le naj si nikar kdo ne domišljeje, de angleška verska propaganda na Laškim zamore kaj družiga napraviti, razun blata. Kdor hoče Italijo protestanciti in konstitucionalizirati (vladarjem samooblast vzeti), je njen nar veči sovražnik, tudi naj hujsi sovražnik kersanskih elementov v ti deželi. Pervo (protestancenje) tistimu vero vzame, kteri jo še imajo; — drugo da večino ljudstva po razmeri prav mali manjšini na verveo. . .“

V Benedkah je 16. u. m. zopet zapel veliki zvon v cer vi sv. Marka, kteri je med vojsko molčal, in ko se je njegov glas jel razlegati, so si ljudje po vsih ulicah klicali: „Mir je!“

Parško. Grof Arko-Valley, dedni kraljestvini svétnik parske krone, je svojo lepo grajšino Arolsmünster v Inthal-u odločil ranjenim vojakam za bolnišnico. 24 jih na svoje lastne stroške preskerbuje in jim je poslal zdravnike in usmiljene sestre za strežbo iz Niederbronna.

Po dopisu iz Mexike je puntarski general Juarec cerkveno premoženje razglasil čisto kakor narodovno posest. — Dandanašnji Cerkev zlasti s tem preganjanje terpi, de se njeno premoženje grabi in ropa, in kakor punt sploh pravice z nogami taptá, tako je tudi v tem nar hujsi sovražnik in preganjavec sv. Cerkve.

V Berlinu se je bolnišnica usmiljenih sester tako le pričela. Leta 1842 je 7 ali 8 usmiljenih sester popotvalo skoz Berlin, in neki katolišk čevljarsk družo vpraša kaplana Ruland-a, zakaj de usmiljenic v Berlinu ne obderže in bolnišnice ne napravijo? Duhoven to opombo več premožnim katoličanam naznani, katerim pa se je nemogoče zdelo, v sredi mesta „tolicuh umov“ žive in telesne nune naseliti. Pride pa nekiga jutra k Ruland-u mizarisk družnik in mu prinese 17 tolarjev, rekoč: „To je prihranjeno premoženje od mojiga polletniga dela, to dam k vstanovitvi samostana za usmiljene sestre.“ Ruland to pripoveduje dobim katoličanam, kateri so bili te misli, de tolaki radovoljni dar, ko se polletni pot Bogú k nogam položi, ne more biti brez blagoslova Božjiga. Vsi se strinejo, hišo najmejo, pokličejo 4 sestre iz Nancy, naprava se večša, l. 1848 je imela že 68 bolniških postelj, in zdaj imajo usmiljenice ondi že lepo prostorno bolnišnico v gotiskim zlogu. Tudi razne protestantske rokodelstva so z njimi pogodbo sklenile in jim svoje bolnike zročujejo. V tistih kervavih dnevih 48. leta so jim bili dali častno stražo, in cehi so mem gredé svoje bandero vklanjali.

Angleži v svojih parlamentih ali zborih si dajejo rad, dosti opraviti z Rimam in češ z njegovimi skazami in potrebnim popravljanjem. Nedavno pa sta bila dva poslanca, o tej reči mem družih boljši podučena, drugo zagodla. Poslanec Maguires jim je iz djanj dokazal, de je laž, kar mnogi učeni Angleži zastran Rima trosijo. Terdilo se je, pravi on, de so papeške ječe s politiskimi jetniki napolnjene; to je bila laž. 1858 sta bila le dva zgoli politiska jetnika v celi papeževi deržavi. Vlada papeška ni ne enkrat smertne kazni rabila zoper politiske prestopnike. Pred koncam vojske je bilo brodarstvo, kupčija in obertnijstvo v cvetu. Gledé na dohodke ni le dolg punta plačan (175 milijonov razveljavniga popirja), temuč izdajki in prihodki so bili l. 1858 v enakomeri. Gledé odreje je bilo v samim Rimu 25.000 gojencov, ki so prost uk prejemale, 3.000 je bilo večernih solarjev. Nič ne more preseči papeževe gorečnosti za odreje itd. Stroški za papeža, kardinale, papeški dvor in poslance v družih deželah ne presežejo 3 milijonov na leto. Ako imajo kardinale posebne izdajke, jih imajo le za dela usmiljenja ali h kacimu delu v prid dežele. Veliko se je vpilo zoper duhovsko vladanje (vradovanje duhovnov); ko so bili pa neduhovni poslani okrajine vladat, se je večkrat dogodilo, de je ljudstvo v skupnih prošnjah prošlo, de bi bilo od njih rešeno itd. Spoštljivi gg., ki me poslušajo naj bi vse te djanja premislili in dobro prevdarili, prejden papeški vladi roke zvežejo ter zadržujejo nadaljevanje v popravah itd.

Amerika. Strašno in prestrašno. V Marchall-u je bil neki zamurec svojiga gospodarja umoril in berič ga je v ječo peljal. Razdražen trop ljudstva pa mu ga izterga, potem dere še v ječo po 2 druga čeruha, katerih eden je bil nekiga mestnjana smertno napadel, drugi je bil v nečistim djanji zapopaden. Tropa jih tedaj iz mesta vleče, priveže moriveca h kolu, nakopiči suhiga lesa na okrog in ga zažge. Zamurec je bil kakor sama čupanost, ali nobeniga milovanja ni bilo tisti trenutek za njega, ki je bil bos in na gornjim životu nag. Kar začno plemeni krog njega švigati. Zastonj se nesrečni prizadeva z nogami se gibati. Ko se mu je jel oginj krog života ovijati, je začel neusmiljeno vpiti za usmiljenje, za smert, za vodo. Zgrabil je ketine; bile so vroče in so mu roke žgale. Popusti jih in zopet jih popada. Ponavlja svoje vpitje; pa zastonj. V nekterih trenutkih kosti in meso ni bilo družiga kakor pepel. Druga dva sta bila obešena.

Iz noviga Jorka. Na Oregoniskim in Washingtonskim je že več let vojska med divjaki in Amerikanci in poslednjim že do 5 milijonov dolarjev stane. Zdaj pa jim

je prav posebin mož mir napravil, namreč: O. Smet, jezuit iz Flanderskiga, ki že veliko let med divjaki misijonari in ga uni visoko spoštujejo. V dogovoru z amerikanskim generalam se je bil podal lansko jesen v kotline in gorske pečine nar hujših divjakov, je vso zimo pri njih ostal in jim mir oznanoval. V veliko začudenje generalovo pride mesca majnika O. de Smet z ducatom nar bolj divjih poglavarjev in velikih bojakov v grad Vancouver ob ustji reke Kolumbije. Ti bojni ljudje, ki so jim beli tolako krivice storili, gredó za jezuitam kakor jagnjeta in hočejo tedaj mir imeti.

Cerkveno slovstvo.

Marsikdo bi rad vedil, kako mašniki vsaki dan sv. mašo berejo, ki ne zna latinsko, pa zna saj nemško. Taki si zamore napraviti mašne bukve, ki se imenujejo: *Das Messbuch der römisch-katholischen Kirche; aus dem Lateinischen übersetzt, und mit einem Anhang von kirchl. Morgen-, Nachmittags-, Abend-, Beicht- und Communion-andachten, sowie von Gebeten für verschiedene Lebensverhältnisse, und den Kirchengesängen auf die verschied. Tagszeiten, die Sonntage und Feste des Herrn, und der Heiligen versehen; von Marcus A. Nickel. Frankfurt am Main.* — To v več ozirih izverstno delo je tolako koristniši tudi za našo škofijo, ker so v njegovo rabo v. č. gospod fajmošter pri sv. Jakupu v Ljubljani Franc Hrovat iz latinskiga ponemčili tudi sv. maše, ktere so za ljubljansko škofijo posebej dovoljene in pristavili še posebno potrebni nauk, kako se mašne bukve rabijo. Pristavek se dobiva pri Milicu, „Messbuch“ pa pri Lercherji. S temi bukvami zamore bravec sv. katoliško Cerkev skoz leto v vsih njenih opravilih spremljati, kar je zlasti dobro na pr. tudi o Božiču, veliki teden itd.

Opomnimo še ličnih molitvinih novih bukvic „Svete nebesa“ (pri Hadiču 1859), ki obsegajo navadne molitve in pobožne opravila z nekterimi nauki vmes, zlasti pa tudi več navadnih Marijnih pesem. — „Serce Marije prečiste Device.“ bratam in sestram Marijniga presv. Serca itd. je vdrugeč natisnjeno, ki ga je založila bratovšina Marijniga Serca pri sv. Petru. — Ker enacih bukvic in bukev res veliko na dan prihaja, za potrebno spoznamo pristaviti samo to vošilo, de naj bi se saj svete maše, molitve za spovedi in obhajilo, križev pot in kar se bolj pogosto potrebuje, rajši jemalo pri enacih delih iz cerkvenih molitev in iz bukev svetih mož, v katerih je pravo in dobrodelno dušno mazilo, kakor pa, de bi se enake reči ali kovalc, ali pa iz kakoršnih si bodi nemških bukev prestavljale, ki so večkrat skorej zgoli merzlo stavljene besede, ki serca ne ginejo, ne omečijo in ne poboljšajo. V starih bukvah je navadno veliko več taciga „dušniga mazila,“ torej slišimo včasih tožiti, de se komu nobene bukve ne priležejo, ko je svoje navadne zgubil. Ne mara, so stari, za občinstvo spisovaje, bolj molili, kakor mi pri tem tehtnim delu.

Kupovavcam pa bodi rečeno, prejden kake bukve kupijo, de naj jih ne ogledajo samo odzunaj, ampak naj tudi nekoliko iz njih beró, de vidijo, če se branje njih serca kaj prime ali ne, ker čutila so mnogotere.

Duhorske zadere.

V ljubljanski škofii. V Kamnik pride za duh. pomočnika gosp. Janez Dolinar, iz kerške škofije. Gosp. Jan. Fajdiga po minuvši vojski in potrebi pri ranjenih vojaki nazaj pride za duh. pom. v Senožeče, in gosp. Miha Kotnik nastopi zopet službo zgodnjikovo v Senožečah.

Umerli so: 4. t. m. V. č. O. Celestin Novak, vikari pri čč. OO. frančiškanih v Kamniku. (Ondotni v. č. samostanski prednik, O. Gothard Spende, so umerli že 24. rožn.); 10. t. m. v. č. gosp. Andrej Kopač, fajmošter v Begujah. Begnje so torej z 12. t. m. razpisane.